

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 234g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 42 alineatele (1), (3) pct. 2) și (4) și a articolului 43 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală
(competența conexării cauzelor penale)

CHIȘINĂU
16 martie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 27 decembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 16 martie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 42 alineatele (1), (3) pct. 2) și (4) și a articolului 43 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele dlui Iaroslav Martin, în dosarul nr. 1-1972/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna Renata Popescu-Balta, judecător la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală de învinuire a dlui Iaroslav Martin de comiterea infracțiunii de organizare a falsului în acte publice.

4. În timpul procesului, procurorul a solicitat transmiterea cauzei penale în discuție unui alt judecător din cadrul aceleiași instanțe judecătorești, care judecă o altă cauză penală în care dl Iaroslav Martin are statutul de inculpat, în vederea conexării lor.

5. La 25 noiembrie 2022, dl avocat Gheorghe Malic a ridicat, în interesele dlui Iaroslav Martin, excepția de neconstituționalitate a articolului 42 alineatele (1), (3) pct. 2) și (4) și a articolului 43 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală.

6. Printr-o încheiere din 22 decembrie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

A. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 42 Competența în caz de indivizibilitate sau conexitate a cauzelor penale

„(1) **În caz de indivizibilitate sau de conexitate a cauzelor penale, judecata în primă instanță, dacă are loc în același timp pentru toate faptele și pentru toți făptuitorii, se efectuează de aceeași instanță.**

(2) Constituie indivizibilitate a cauzelor penale cazurile în care la săvârșirea unei infracțiuni au participat mai multe persoane, când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite prin aceeași faptă ori în cazul unei infracțiuni continue sau prelungite.

(3) Constituie conexitate a cauzelor penale cazurile:

[...]

2) **când două sau mai multe infracțiuni sunt săvârșite de aceeași persoană în timp diferit ori în loc diferit;**

[...]

(4) **În caz de conexare a unor cauze privitoare la mai multe persoane învinuite de săvârșirea infracțiunilor în raza de activitate a diferitor instanțe de grad egal sau privitoare la o singură persoană învinuită de săvârșirea câtorva infracțiuni, dacă aceste cauze sunt de competența a două sau câtorva instanțe de judecată de grad egal, procesul se judecă de instanța care a fost prima sesizată privind judecarea cauzei.**

[...].”

Articolul 43 Instanța competentă de a conexa cauzele penale

„(1) Conexarea cauzelor se decide de către instanța căreia îi revine competența de judecată conform prevederilor art.42.

(2) În cazurile de indivizibilitate a cauzelor penale, precum și în cele de conexitate, cauzele, dacă ele au fost depuse în prima instanță de judecată, se conexează de către aceasta chiar și după casarea hotărârilor asupra lor și remiterea cauzelor de către instanța de recurs pentru rejudecare.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției menționează că, potrivit articolului 42 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală, comiterea a două sau mai multe infracțiuni de aceeași persoană într-un moment de timp diferit sau în loc diferit constituie un motiv de conexitate a cauzelor penale. În opinia autorului excepției, pe baza textului normei menționate, instanța de judecată care trebuie să soluționeze conexarea cauzelor penale este obligată să constate, până la pronunțarea unei sentințe, faptul comiterii a două infracțiuni de către acuzat. Sub acest aspect, autorul excepției susține aplicabilitatea articolelor 4, 21 și 54 din Constituție.

10. Referitor la articolele 42 alineatele (1) și (4) și 43 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală, autorul excepției notează că legislatorul a omis să reglementeze competența conexării cauzelor penale aflate pe rolul diferitor judecători din cadrul aceleiași instanțe. Potrivit autorului, omisiunea în discuție este contrară articolelor 4, 20, 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Curtea a stabilit, în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

15. Din încheierea de sesizare a Curții Constituționale rezultă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de apărător ca urmare a solicitării procurorului de a dispune transmiterea cauzei penale unui alt judecător din cadrul aceleiași instanțe judecătorești în vederea conexării ei cu o altă cauză

penală în care aceeași persoană are statutul de inculpat. Dat fiind faptul că prevederile contestate se referă la conexarea cauzelor penale, Curtea admite că instanța de judecată le-ar putea aplica.

16. Curtea reține că unele din prevederile contestate au mai constituit obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională (a se vedea DCC nr. 55 din 11 iunie 2018). Totuși, Curtea constată că argumentele avansate în prezenta sesizare nu au fost invocate anterior.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 21).

18. Autorul excepției a susținut că articolul 42 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală încalcă articolele 4 [*drepturile și libertățile omului*], 21 [*prezumția nevinovăției*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție, iar articolele 42 alineatele (1) și (4) și 43 alineatele (1) și (2) din același Cod încalcă articolele 4, 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 54 din Constituție

19. Cu privire la incidența articolului 4 din Constituție, Curtea subliniază că acesta comportă un caracter general și nu poate constitui un reper individual și separat (HCC nr. 4 din 3 martie 2022, § 26). Referitor la articolele 23 și 54 din Constituție, Curtea a subliniat, în jurisprudența sa, că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorii sesizărilor trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (HCC nr. 4 din 3 martie 2022, § 28; HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26).

20. Referitor la incidența articolului 21 din Constituție, care garantează principiul prezumției nevinovăției, în raport cu articolul 42 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală, potrivit căruia comiterea a două sau mai multe infracțiuni de aceeași persoană în timp diferit sau în loc diferit reprezintă un motiv de conexitate a cauzelor penale, Curtea menționează următoarele.

21. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că procedura de soluționare a conexării cauzelor penale nu îmbracă forma unui proces care să reclame un tratament jurisdicțional, ci constituie o problemă de administrare și de eficiență a actului de justiție. Procedura în care se examinează conexarea cauzelor reprezintă o procedură incidentală, al cărei obiect este distinct de obiectul propriu procesului penal, la care se referă cauzele (a se vedea DCC nr. 55 din 11 iunie 2018, § 20). Cu alte cuvinte, fiind chemată să soluționeze problema conexării cauzelor penale, instanța de judecată nu se pronunță cu privire la acuzația penală, ci se limitează la constatarea existenței unui motiv de conexare a cauzelor penale. La modul concret, în cazul articolului 42 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală, contestat de autorul excepției, analiza instanței care trebuie să soluționeze conexarea cauzelor se limitează la constatarea faptului că una și aceeași persoană este acuzată de comiterea a două sau mai multe infracțiuni într-un moment de timp diferit ori în loc diferit.

Având în vedere cele menționate, Curtea nu poate reține incidența articolului 21 din Constituție în raport cu aceste prevederi.

22. Autorul excepției a susținut incidența articolului 20 din Constituție în raport cu articolele 42 alineatele (1) și (4) și 43 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală, afirmând că legislatorul a omis să reglementeze competența conexării cauzelor penale aflate în procedura diferitor judecători din cadrul aceleiași instanțe judecătorești. Totuși, Curtea observă că autorul excepției pune o problemă de interpretare a legii, nu de constituționalitate.

23. Curtea menționează că una din regulile de bază ale interpretării textuale a normelor juridice o constituie prezumția pozitivă a utilizării consecvente a noțiunilor dintr-un act juridic. Pe baza acestei reguli, se prezumă că un cuvânt sau o frază utilizate în diferite părți ale aceluiași act sunt destinate să aibă același sens.

24. Potrivit normelor contestate, în cazul în care mai multe instanțe de judecată egale în grad sunt competente să examineze cauzele de învinuire a unei singure persoane de comiterea mai multor infracțiuni, cauzele se conexează și se judecă de instanța care a fost sesizată prima.

25. Curtea constată că, în diferite capitole ale Codului de procedură penală, atunci când utilizează noțiunea de „instanță de judecată”, legislatorul are în vedere judecătorul sau completul de judecată care are competența examinării unei cauze penale. De exemplu, articolul 314 alin. (1) din Cod stabilește că instanța de judecată este obligată, pe parcursul judecării cauzei, să cerceteze probele nemijlocit și sub toate aspectele. Potrivit articolelor 351 alin. (8) și 352 alin. (3) din Cod, instanța de judecată soluționează, prin încheiere, chestiunile apărute în timpul ședinței preliminare, inclusiv necesitatea conexării sau a disjungerii cauzelor. Totodată, Curtea observă că, potrivit articolului 6 pct. (16) din Codul de procedură penală, atunci când legislatorul are în vedere instanța ca parte componentă a sistemului judecătoresc al Republicii Moldova, acesta utilizează noțiunea de „instanță judecătorească”.

26. Astfel, Curtea nu constată vreun motiv pentru care noțiunea de „instanță de judecată” din prevederile contestate ar avea o altă semnificație decât în alte capitole ale Codului de procedură penală.

27. Pentru că chestiunile legate de interpretarea și aplicarea normelor nu țin de competența sa, ci țin de competența instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 83 din 17 iunie 2022, § 29), Curtea nu poate reține critica prevederilor contestate în raport cu articolul 20 din Constituție. În lipsa constatării incidenței vreunui drept fundamental substanțial, Curtea nu poate reține nici incidența articolelor 4, 23 și 54 din Constituție.

28. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 42 alineatele (1), (3) pct. 2) și (4) și a articolului 43 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Gheorghe Malic, în interesele dlui Iaroslav Martin, în dosarul nr. 1-1972/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău 16 martie 2023
DCC nr. 30
Dosarul nr. 234g/2022*